

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

Preț: 300 de forinți
Cu abonament: 130 de forinți

FONDAT ÎN 1951

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

ANUL LXX NR. 30

Vineri,
24
IULIE
2020

9 771418 834006

20030

Patru decenii de emisiuni
în limba română
la Radiodifuziunea Maghiară

(Pagina 3)

„Din ce cunoști mai bine
lumea albinelor, îl vezi
pe Dumnezeu acolo..”

(Paginile 8 și 9)

171 de ani de la semnarea
tratatului de împăciuire
de la Seghedin

(Pagina 12)

† **Calendar ortodox**

27 iulie, luni, †) Sf. M. Mc. și Tămăduitor Pantelimon;
Sf. Cuv. Antuza
28 iulie, marți, Sf. Ap. și diac. Prohor, Nicanor, Timon
și Parmena, dintre cei 70
29 iulie, miercuri, Sf. Mc. Calinic, Mamant și Veniamin;
Sf. Mc. Teodota cu fiii săi (Post)
30 iulie, joi, Sf. Ap. Sila, Silvan, Crescent, Epenet și Andronic;
Sf. Mc. Iulita
31 iulie, vineri, Înainteprăznuirea scoaterii Sf. Cruci; Sf.
și Dreptul Evdochim; Sf. Iosif din Arimateea (Post)
1 iulie, sâmbătă, Scoaterea Sf. Cruci; Sf. 7 Mc. Macabei
(Dezlegare la ulei și vin)
2 iulie, duminică, Aducerea moaștelor Sf. Întâiul Mc. și Arhid.
Ștefan; Dreptul Gamaliel; Bincredinciosul Împărat Justinian
cel Mare. Duminica a VIII-a după Rusalii (Înmulțirea pâinilor)

Omul săptămânii**Regele Ferdinand al României**

La data de 20 iulie 1927 s-a stins din viață la Castelul Peleş din Sinaia, după o lungă și grea suferință, regele Ferdinand I al României. A urcat pe tron în octombrie 1914, imediat după moartea regelui Carol I, într-o perioadă deosebit de grea din istoria României, perioadă marcată de izbucnirea Primului Război Mondial. El a reușit să reziste timp de doi ani presiunilor interne și

externe de a implica România în război, considerând că nu s-a ivit încă momentul intrării țării în marea conflagrație fără garanția marilor puteri de a uni toate provinciile românești. La 14 august 1916, regele Ferdinand a prezidat Consiliul de Coroană în cadrul căruia s-a luat hotărârea de intrare a României în război de partea Antantei, el făcând asta chiar împotriva țării sale de origine, Germania. Abnegația regelui Ferdinand și tăria sa de caracter se va dovedi și mai mult în dramaticul refugiu din Moldova, când în țara ce era ocupată de armatele străine, regele a demonstrat că este un bun român și s-a manifestat ca un adevărat patriot în toate atitudinile sale.

Ferdinand a fost un mare rege, deoarece sub sceptrul său românii au înfăptuit unirea Basarabiei, Transilvaniei și Bucovinei cu „patria mamă”, făurind în sfârșit „România Mare”. La 15 octombrie 1922, Ferdinand a fost încoronat Rege al României Mari la Alba Iulia, iar pentru simțul datoriei și pentru spiritul său de abnegație, regele a fost numit de popor „Ferdinand cel loial” și „Ferdinand Întregitorul”. Ferdinand a înfăptuit reforma agrară și a împărțit pământ țăranilor, veteranilor de război și familiilor celor căzuți în războiul pentru reîntregirea țării. De aceea, în momentul morții sale, regele a fost plâns de o țară întreagă, dovadă fiind funeraliile ce au avut dimensiuni impresionante. În acea zi tristă s-a văzut cât de iubit a fost acest rege modest și discret, care nu a făcut niciodată caz de regalitatea lui, ci a domnit ca un rege al tuturor românilor.

Poza săptămânii

Pe copertă: Depuneri de coroane la placa Bălcescu-Kossuth din Seghedin / Foto: Anca Becan

DRP a lansat a doua sesiune de finanțare pe 2020

Secretarul de stat *Ovidiu Burdușa* a anunțat luni, 20 iulie, pe Facebook, că Departamentul pentru Români de Pretutindeni dă startul celei de-a doua sesiuni de finanțare nerambursabilă pentru anul 2020!

Proiectele românilor de pretutindeni vor fi trimise la adresa de e-mail proiecte@dprp.gov.ro, în perioada 20 iulie – 2 august 2020.

Cererea de finanțare, documentele necesare și alte informații suplimentare, puteți găsi pe site-ul DRP: <http://dprp.gov.ro>.

DEPARTAMENTUL PENTRU
ROMÂNII DE PRETUTINDENI

La ceas aniversar – 40 de ani de radiofonie în limba română

De patru decenii, redacția emisiunii radiofonice în limba română din Ungaria stă în slujba ascultătorului. 40 de ani în care zilnic am adus limba română în casele oamenilor. 40 de ani în care atât actuala echipă, cât și echipele predecesoare s-au străduit să prezinte ascultătorilor români un program interesant despre ei, cu ei, și mai ales în limba română. Într-o perioadă în care totul se întâmplă în viteză, într-o perioadă în care ne este foarte ușor să comunicăm în mediul virtual, dar ne este tot mai greu să comunicăm personal, noi încercăm să aducem în căminele Dvs. o căldură românească.

26 iulie este o zi importantă pentru noi, pe care vrem s-o sărbătorim împreună cu Dvs. Vă pregătim o emisiune aniversară, în care invitații noștri vor fi foști redactori, colaboratori și ascultători: *Ștefan Frățean, Petru Câmpian, Edda Illyés, Gheorghe Petrușan, Ioan Budai, Gheorghe Ruja, Eva Iova-Șimon, Agneta Nica*.

Vă așteptăm pe unde medii cu frecvențele de 873 sau 1188 kHz, sau pe internet la adresa <https://mediaklikk.hu/nemzetisegi-adasok-elo/>, duminică la ora 16.00!

Iulia Kaupert

DEPARTAMENTUL PENTRU
ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial al Departamentului pentru Români de Pretutindeni. Conținutul acestei reviste nu reprezintă poziția oficială a Departamentului pentru Români de Pretutindeni.

www.mprp.gov.ro

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Patru decenii de emisiuni în limba română la Radiodifuziunea Maghiară

Preluarea premiului de excelență al Radiodifuziunii Maghiare, în 27 aprilie 2000

Redacția românească radio în anul 2010

Pe 26 iulie se împlinesc 40 de ani de la pornirea emisiunilor în limba română la Radiodifuziunea Maghiară. Prima emisiune a fost difuzată într-o zi de sâmbătă, pe 26 iulie 1980, din studioul din Solnoc, realizatorul emisiunii fiind Ștefan Frătean.

Alte minorități din țară au avut mai devreme emisiuni radiofonice. De exemplu, redacția slovacă a început să emită la 1 aprilie 1974. În primele 9 luni, programul de radio s-a prezentat din două în două săptămâni, sâmbătă dimineața, în 30 de minute, pe undele ultrascurte ale Radiodifuziunii Maghiare.

Prima emisiune românească a fost introdusă cu următoarele cuvinte: „Aici Radiodifuziunea Ungară, postul de radio Solnoc. (...) De la microfon Ștefan Frătean vă zice bun găsit. În primele minute ale programului vom vorbi despre țelurile, sarcinile emisiunii în limba română, după care Petru Silaghi, secretar general al Uniunii Democratice a Românilor din Ungaria va rosti un cuvânt de salut. În continuare știri, informații, reportaje alături de revista presei. Din prima emisiune în limba română nu va lipsi nici muzica. (...) Vă dorim distracție plăcută.” Primele 30 de minute în limba română la Radiodifuziunea Maghiară au mai conținut două reportaje. Unul despre tabăra de lectură din Jula, iar celălalt despre festivalul pionierilor de la Bichișciaba.

Când a fost ales studioul din Solnoc ca sediu al redacției românești, conducerea radioului a considerat acesta un loc potrivit, pentru că era studioul cel mai apropiat de comunitățile locale românești și de frontiera cu România. Deși la Solnoc niciodată nu au trăit români în număr considerabil.

Cei care l-au ajutat la începuturi pe singurul redactor român, angajat al Radiodifuziunii Maghiare, au fost mai ales ziariștii săptămânalului românesc „Foaia Noastră” din Jula (Ioan Sz. Kiss, Vasile Martin, Edda Illyés, Tiberiu Herdean, Vasile Roxin, Alexandru Hoțopan). Caracterile primelor emisiuni românești au fost influențate de așteptările politicii țării de la începutul anilor 1980.

*

Date importante din istoria emisiunii radio în limba română.

- **28 martie 1981:** Programul românesc se prezintă în sistem săptămânal, la aceeași oră și în același loc ca mai înainte: în fiecare sâmbătă dimineața, o jumătate de oră, pe programul III al Radiodifuziunii Maghiare.
- **1 ianuarie 1986:** Din studioul de radio din Solnoc s-au transmis săptămânal două emisiuni în limba română: câte 30 de minute, joi seara (între orele 18.30–19.00) și sâmbătă dimineața (între orele 7.00–7.30).
- **1 iulie 1987:** La Seghedin se înființează studioul regional al Radiodifuziunii Maghiare. Odată cu acest eveniment, emisiunile românești au fost transferate de la Solnoc la Seghedin. Locul și undele de difuzare au rămas neschimbate. Transferarea redacției la Seghedin s-a dovedit a fi benefică, fiindcă în orașul de pe malul Tisei exista un centru spiritual românesc, care s-a format în jurul Catedrei de Română a Facultății Pedagogice. Odată cu această mutare s-a modificat și cercul colaboratorilor.
- **1989:** În acest an, conținutul programelor devine tot mai puțin politicizat, apar primele emisiuni religioase. Prima emisiune religioasă s-a ocupat cu viața comunității baptiste din Micherechi, iar al doilea program a fost realizat în biserica ortodoxă din Micherechi. Pornirea

emisiunilor religioase se leagă de numele lui Tiberiu Boca. (Prima astfel de emisiune a fost difuzată la 29 ianuarie 1989.)

- **1990:** La 10 ani după pornirea emisiunilor românești radiofonice, a crescut timpul de difuzare. Cu excepția zilei de luni, programul se prezintă în fiecare zi, în câte 20 de minute. Acum intră pe post al doilea angajat al redacției, Ștefan Crâsta. În toamna anului 1990, Ștefan Frătean părăsește redacția, fiind înlocuit de Petru Cîmpian, profesorul Catedrei de Română de la Școala Superioară „Juhász Gyula” din Seghedin.
- **1 ianuarie 1991:** spațiul emisiunilor a crescut la 30 de minute, și au devenit zilnice, fiind difuzate de luni până duminică.
- **1991:** La inițiativa lui Petru Cîmpian, a fost înregistrat la radio materialul sonor al primului CD cu muzică populară românească din Ungaria, cu titlul „Asară-n grădină”, în interpretarea lui Svetozar Unc din Cenadul Unguresc.
- **1993:** O etapă cu totul nouă în istoria emisiunilor radiofonice în limba română. Numărul redactorilor angajați crește la 5, iar timpul emisiunilor crește la două ore zilnic. Redactorii angajați ai emisiunii au fost: Gyöngyi Mocan, Ana Cioca, Adam Bauer, Vasile Gurzău și Petru Cîmpian. Mai târziu, s-au alăturat echipei Eva Iova, Iulia Kaupert și Anamaria Brad. Programele care sînt transmise în întreaga țară, pe undele ultrascurte ale programului Kossuth, FM1, bandă estică.
- **1999:** Redacția radio de la Seghedin inițiază pornirea unui radio-școală la Liceul „N. Bălcescu” din Jula.
- **2007:** Odată cu pensionarea redactorului șef Petru Cîmpian, efectivul redacției scade la trei redactori. Conducerea redacției îi revine Iuliei Kaupert, redactori: Adam Bauer și Anamaria Brad.
- **15 martie 2015:** Se înființează Medimedia SRL, care preia difuzarea emisiunilor de naționalitate ale Radiodifuziunii și Televiziunii Maghiare. Redacțiile radio și tv românești au fost comasate, funcționând în același sediu, în Seghedin.

Azi emisiunea radio „O voce românească” poate fi ascultată zilnic între orele 16.00–18.00, pe canalul MR4 al Radiodifuziunii Maghiare sau pe pagina de internet <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>. Emisiunile sunt arhivate pentru 60 de zile și pot fi ascultate în arhiva sonoră de pe pagina de internet.

E.Ș.

Redactorii redacțiilor radio și tv comasate în vara anului 2019

C.S.Lewis

Pocăitul perfect (1)

Clive Staples Lewis (29 noiembrie 1898 – 22 noiembrie 1963), cunoscut ca C. S. Lewis, a fost un scriitor și erudit britanic. S-a născut la Belfast, în Irlanda. Este cunoscut ca autor de studii de literatură medievală, pentru lucrările sale de apologetică creștină și ficțiune, îndeosebi pentru *Cronicile din Narnia*. În 1954 a devenit profesor de literatură medievală și renescentistă la Cambridge. A fost un excepțional și îndrăgit conferențiar și a avut o influență profundă și durabilă asupra elevilor săi. C.S. Lewis a fost mulți ani ateu și și-a descris convertirea în *Surprins by Joy (Surprins de bucurie)*: „În ultimul trimestru din 1929 m-am dat bătut, am recunoscut că Dumnezeu este Dumnezeu... eram, pesemne, în seara aceea cel mai șovăielnic și mai abătut convertit din toată Anglia.” Această experiență a fost cea care l-a făcut să înțeleagă nu numai apatia, ci și refuzul activ de a accepta religia, iar ca scriitor creștin, dăruit fiind cu o minte deosebit de strălucitoare și de logică și cu un stil limpede și viu, a fost fără egal. A scris și cărți pentru copii și science-fiction, pe lângă multe lucrări de critică literară. Operele sale sunt cunoscute de milioane de oameni, pretutindeni în lume, prin traduceri.

Așadar, suntem confrunțați cu o alternativă înfricoșătoare. Omul despre care vorbim fie că a fost (și este) ceea ce a spus, fie că a fost un nebun sau ceva și mai rău. Mie mi se pare că este evident că El nu a fost nici nebun și nici demon: în consecință, oricât de ciudat sau de înfricoșător ar părea, eu trebuie să accept ideea că El a fost și este Dumnezeu.

Dumnezeu a coborât cu chip uman în această lume ocupată de dușman.

Ei bine, ce scop a avut această venire în lume? Ce a venit El să facă?

Desigur, a venit ca să ne învețe; dar de îndată ce examinezi Noul Testament sau orice altă scriere creștină, vei descoperi că acestea vorbesc fără încetare despre ceva diferit – despre moartea Lui și despre învierea Lui. Este evident că toți creștinii consideră că aici se află punctul central al istorisirii.

Ei cred că principalul lucru pe care a venit să-l facă pe pământ a fost să sufere și să fie omorât.

Înainte de a deveni creștin, eu am avut impresia că primul lucru pe care trebuie să-l creadă creștinii este o anumită teorie cu privire la rostul acestei morți [a lui Cristos]. Potrivit acelei teorii, Dumnezeu a vrut să-i pedepsească pe oameni pentru că L-au părăsit și s-au alăturat Marelui Rebel, dar Cristos S-a oferit să fie pedepsit în locul lor, și astfel Dumnezeu ne-a lăsat pe noi în pace. Trebuie să recunosc că nici măcar această teorie nu mi se pare așa de imorală și de absurdă cum mi se părea cândva; dar nu acesta este lucrul pe care vreau să-l spun. Ceea ce am ajuns să înțeleg mai târziu este că nici această teorie și nici o alta nu constituie creștinism. Crezul creștin central este că moartea lui Cristos ne-a pus oarecum într-o relație bună cu Dumnezeu și ne-a dat un nou început. Teoriile cu privire la modul în care a făcut aceasta sunt cu totul altă problemă. Au fost emise multe teorii cu privire la modul în care se întâmplă acest lucru; adevărul asupra căruia toți creștinii sunt de acord este că moartea lui Cristos este eficientă. Am să vă spun care este părerea mea în privința aceasta.

Toți oamenii știu că dacă ești obosit și ți-e foame, mâncarea îți va face bine. Teoria modernă a nutriției – tot ce se știe cu privire la vitamine și proteine – este un lucru diferit. Oamenii au mâncat și s-au simțit bine cu mult înainte ca să fi știut despre teoria vitaminelor; iar dacă teoria despre vitamine va fi abandonată într-o bună zi, ei tot vor continua să mănânce ca și înainte.

Teoriile despre moartea lui Cristos nu sunt creștinism: ele sunt explicații ale felului în care operează creștinismul.

Nu toți creștinii vor fi de acord cu privire la importanța acestor teorii. Biserica din care fac eu parte – Biserica Angliei – nu sprijină nici una dintre teorii ca fiind corectă. Biserica romano-catolică merge un pas mai departe. Dar eu cred că toți vor fi de acord că lucrul în sine este nespun mai important decât orice explicații pe care le-au dat teologii. Cred că

ei vor recunoaște, probabil, că nici o explicație nu va fi adecvată pentru descrierea realității. Dar așa cum am spus în prefața la această carte, eu nu sînt decât un laic, și acum noi începem să intrăm în ape adânci. Eu pot doar să vă spun, în măsura în care lucrul acesta are valoare, modul în care înțeleg eu această problemă.

După părerea mea, teoriile însele nu sunt lucrul care ți se cere să-l accepți. Nu încapă îndoială că mulți dintre voi ați citit lucrările lui Jeans și Eddington. Când vor să explice structura atomului, sau altceva de felul acesta, ei fac o descriere din care să-ți poți forma o imagine mentală. După aceea, ei îți atrag atenția că imaginea aceea nu este de fapt ceea ce cred oamenii de știință. Ceea ce cred oamenii de știință este o formulă matematică. Imaginile sunt menite doar să te ajute să înțelegi formula. Ele nu sunt realmente adevărate așa cum este formula; ele nu îți prezintă realitatea, ci doar ceva ce se aseamănă mai mult sau mai puțin cu ea.

Imaginile sunt menite doar să ajute, și dacă nu te ajută, poți să le abandonezi. Lucrul în sine nu poate fi zugrăvit; el poate fi exprimat doar într-o formulă matematică. Noi ne aflăm în aceeași situație aici. Noi credem că moartea lui Cristos este punctul acela din istorie în care ceva absolut de neînchipuit pătrunde din afară în lumea noastră. Dacă noi nu putem descrie nici măcar atomii din care este construită lumea noastră, bineînțeles că nu vom putea descrie nici lucrul acesta. De fapt, dacă am descoperi că îl putem înțelege pe deplin, însuși faptul acesta ar arăta că nu este ce se pretinde a fi – neconcepțutul, necreatul, lucrul de dincolo de natură, lucrul care vine în natură ca și fulgerul. Ați putea întreba la ce ne folosește dacă nu-l înțelegem. Se poate răspunde ușor la această întrebare.

Un om poate să mănânce fără să înțeleagă exact modul în care corpul lui este hrănit de mâncare.

Un om poate să accepte ce a făcut Cristos chiar dacă nu înțelege cum operează lucrul acesta: de fapt, este cert că el nu poate afla cum operează decât după ce L-a acceptat.

Ni se spune că Cristos a fost omorât în locul nostru, că moartea Lui a spălat păcatele noastre și că prin moartea Lui El a înfrânt însăși moartea.

Aceasta este formula. Acesta este creștinismul. Acesta este lucrul care trebuie crezut. Teoriile pe care le elaborăm noi cu privire la modul în care moartea lui Cristos a făcut toate aceste lucruri sunt, după părerea mea, secundare: simple planuri sau diagrame pe care le putem abandona dacă nu ne ajută și care, chiar dacă ne ajută, nu trebuie să fie confundate cu lucrul real pe care-l descriu. Totuși, unele dintre aceste teorii merită să fie analizate.

O teorie despre care au auzit cei mai mulți oameni este cea pe care am menționat-o anterior – teoria cu privire la faptul că noi am fost iertați deoarece Cristos S-a oferit de bunăvoie să fie pedepsit în locul nostru. În aparență, aceasta este o teorie foarte stupidă. Dacă Dumnezeu era pregătit să ne ierte, de ce nu a făcut acest lucru fără nici o altă intervenție? Ce rost ar putea avea să pedepsească în locul nostru o persoană nevinovată? Nu are nici un sens, dacă ne gândim la pedeapsă în contextul sistemului nostru juridic. Pe de altă parte, dacă te gândești la o datorie, are sens ca o persoană înstărită să plătească datoriile unei persoane care nu are cu ce plăti. Dacă iei expresia „a suferi pedeapsa” nu în sensul de a fi pedepsit, ci în sensul mai general de „a suporta cheltuielile” sau „a plăti datoriile”, atunci, desigur, este un lucru obișnuit ca, atunci când o persoană cade într-o groapă, efortul de a-l scoate afară să fie lăsat de obicei în seama unui prieten bun. (Continuare în numărul următor.)

Concurs lansat de ATRU pentru organizații civile, biserici și autoguvernări locale

Adunarea Generală a Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria a lansat un nou concurs, prin care se vor distribui în total 4 milioane de forinți.

Concursul are ca scop sprijinirea culturii românilor din Ungaria, a activităților culturale, educaționale și bisericești, a tradițiilor românești, a unui stil de viață sănătos, a sportului și a egalității de șanse.

La concurs pot participa: organizații civile înregistrate în Ungaria, confesiuni bisericești care funcționează pe teritoriul Ungariei, autoguvernări românești locale, care prin activitățile lor susțin cultura românească, educația, activitățile bisericești, tradițiile românești, un stil de viață sănătos, sportul și egalitatea de șanse.

Dosarul pentru concurs trebuie să cuprindă:

- numele organizației, adresa, sediul, numărul de impozit, numărul de înregistrare al organizației, numele și datele de contact ale persoanei responsabile
- numele băncii și numărul de cont al solicitantului
- numele concursului
- scopul subvenției solicitate, suma solicitată
- calculul costurilor pentru utilizarea subvenției
- data de început și de încheiere a realizării obiectivului propus

Documente care trebuie atașate cererii:

- o copie a documentului de bază (statutul) al organizației civile
- declarație scrisă a solicitantului organizației civile privind inventarierea obiectelor mai valoroase de 100 mii ft

Dosarul de concurs se va înainta într-un exemplar, cu atașarea documentelor solicitate.

Dosarele pot fi depuse până pe **31 august 2020**, în formă printată, la Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, 5700, Gyula, str. Eminescu nr. 1., sau în formă electronică la adresa de e-mail: atru@globonet.hu.

Botez nou-testamental la Chitighaz

Biserica baptistă din Chitighaz invită toți cei interesați la serviciul divin din duminica din 26 iulie, când va avea loc și un botez nou-testamental. Invitatul special al evenimentului va fi pastorul Merényi Zoltán din Jula. Întrunirea religioasă de duminică va începe la ora 9.30 cu oră de rugăciune, iar de la ora 10.00 va fi serviciul divin.

Curiozități din cărți și ziare de altădată

Ungurizarea numelor

Anul XI. Arad, Duminică, 7/20 Octombrie 1907 Nr. 221.

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe 6 luni . 12 "
Pe 3 luni . 6 "

Nr. de Duminică
pe un an 4 Cor. — Petru
România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un an 40 franc.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Dez. Perencsics 20.

INSERTIUNILE
se primesc la admîn-
trație.
Manuscrisul nu se în-
poartă.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Maghiarizarea numelor.

(*) Chiar între ungurii sus puși, maghiarizarea numelor nu este considerată drept un lucru serios, o datorie fără îndeplinirea căreia cineva nu poate fi considerat — patriot cum se cade. Altfel nu ne putem închipui că *Wekerle*, actualul prim-ministru, a rămas tot cu numele ce i-au lăsat părinții săi șvabi, precum nu și-a maghiarizat numele nici ministrul de justiție *Günther*; a rămas cu numele său german chiar cel mai neîmbălzit leu kossuthist. *Hentaller*!

român (gură fac numai -cățiva agitatori!), iar apostolii acestei maghiarizări, șefii celor maghiarizați, încasază laude, li-se dau ban-chete, ajung înaintași, fie de alfel chiar imbecili în ce privește îndeplinirea slujbei lor.

Iată cum se comit în țara noastră cele mai rușinoase șarlatanii, imoralitatea cea mai disgustătoare și sălbăticia cea mai cumplită... Asta-i politica banditului care-ți iiese în drum: ori îi dai tot ce ai, ori te toacă în cap!

Adeșea câte un nenorocit de aceștia, mai isteț și care a învățat ceva și ungurește, atâția unguri postulanți, încât îndouit de ar fi budgetul, și tot nu li-s'ar ajunge.

Maghiarizările acele multe de nume arată în tot cazul, că direcția inaugurată se susține, că din humbogul creat pentru cei mici se face un fel de platformă politică. Nemaghiarilor ajunși în slujbe li-se pretinde nu numai muncă grea dar slab remunerată, ci pe d'asupra li-se mai cere și — su-fletul!

Iată imoralitatea pusă drept bază unei politici ce diferiți agenți o practică în numele — *ideii*, ori mai bine: a gogorîței

Presa în limba română din Ungaria și Transilvania, de la începutul secolului al XX-lea, păstrează atmosfera de panică ce îi cuprinsese pe o parte din locuitorii Ungariei, de diferite categorii sociale, care nu aveau nume ungurești, în urma unor decrete care anunțau necesitatea maghiarizării numelor cetățenilor de altă naționalitate decât cea maghiară. Astfel, în gazeta Tribuna, care apărea la Arad, în numărul din 7/20 octombrie din 1907, apare un articol cu titlul Maghiarizarea numelor, din care spicuim:

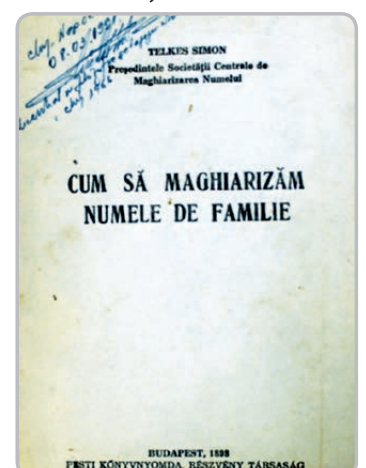
Nefericiții pîcheri (boactări) români de pe calea ferată ce străbate Murășul și cele Trei-Crișuri, pentru a nu fi dați afară din slujbă, au trebuit să-și maghiarizeze toți numele... Din Berbecariu s'a făcut Barna, din Faur — Vadász (logică și asta!), din Gavrilă s'a făcut Gömöri, — și așa mai departe. Ride satul de ei și-i și compătimentește, văzându-i siliți să mănânce pâine nu numai greu câștigată, dar udată cu lacrimile desnădejdiei și ale rușinei.

Maghiarizările acestea de nume în massă se publică apoi în ziare drept rezultat al progresului îmbucurător ce-l face maghiarizarea, drept dovezi că ideea de stat unitar național-maghiar a prins rădăcini până și în cele mai de jos straturi ale poporului

Recomandarea maghiarizării numelor a dăinuit mai multe decenii, timp în care și mulți români au renunțat la numele de familie românesc, unii de necesitate, alții de bună-voie. Încă din 1898 apăruse și o broșură care îi orienta pe cetățenii de alte naționalități ai Ungariei, cum să își maghiarizeze numele de familie. Broșura a fost tradusă și în română, la momentul respectiv. Îndrumările pe care le oferea sunt pentru noi, cei de azi, cel puțin caraghioase și cinice. Însă o importanță deosebită a dezrădăcinării identitare a românilor din Ungaria a fost și maghiarizarea numelor de familie.

Ki őseinek nemzetiségét legalább nevében akarja keso unokainak fentartani legyen: Avar, Bajor, Bolgár, Cserkesz, Dalmát, Horvát, Hun, Görög, Jász, Kun, Labancz, Magyar, Német, Lengyel, Orosz, Örmény, Oláh, Palócz, Szász, Székely, Tatar, Tót stb. 6. A ki szöke, vehet fel Szöke nevet, a barna Barnát. A ki kedvesnek érzi magát, vegyen fel Kedves, a ki kellemes Kellemes, a nemes Nemes, a boldog Boldog nevet. În ceea ce privește prenumele românești, acestea erau notate în ungurește deja cu mult timp înainte, în documentele administrative oficiale.

Mihaela Bucin

Opere compuse în timpul unor pandemii

Europa a fost lovită de epidemii în numeroase rânduri. Maladii precum holera și ciuma bubonică au ucis milioane de oameni, cauzând schimbări profunde în societate. Însă în timpul

(și uneori datorită) acestor evenimente tragice au luat naștere unele dintre cele mai mari realizări artistice și științifice ale secolelor trecute.

Pușkin în izolare pe moșia familiei sale

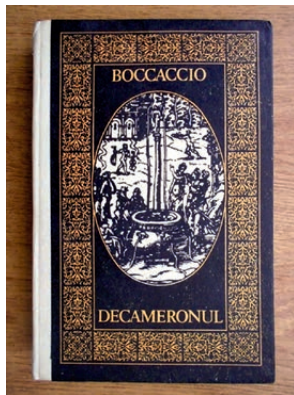

La fel ca personajul său principal, Pușkin era, la rândul lui, un *dandy*. La un moment dat, scriitorul a avut o relație amoroasă cu Anna Petrovna Kern, o femeie căsătorită. Pușkin se îndrepta către scris ori de câte ori era bolnav. În toamna lui 1830, o epidemie teribilă de holeră izbucnită în Moscova l-a determinat pe Pușkin să se refugieze la moșia familiei sale de la țară. În această perioadă de izolare, scriitorul a finalizat romanul „Evgheni Oneghin”, precum și alte câteva opere ale sale. În 1879, „Evgheni Oneghin” a fost transpus într-o arie de operă de către Piotr Ilici Ceaikovski. Romanul cuprinde multe elemente autobiografice și aspecte din viața lui Pușkin.

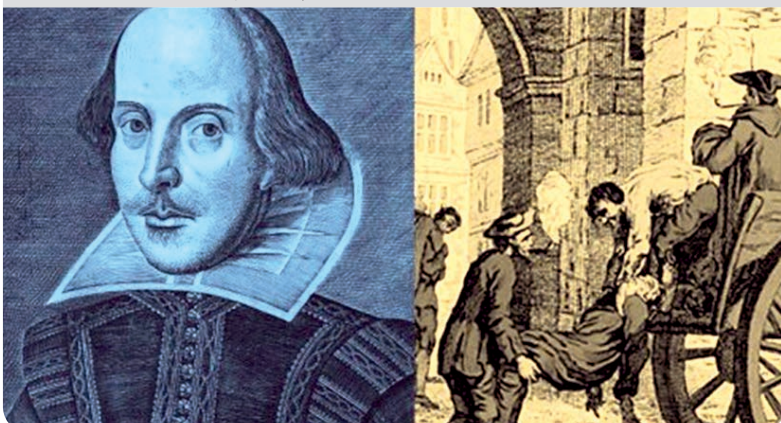
„Decameronul”, inspirat de Moartea Neagră

„Decameronul” este, probabil, cea mai importantă operă literară care are drept subiect o pandemie. Scrisă cel mai probabil între 1348 și 1353, cartea spune povestea a zece tineri aristocrați care se refugiază pe o moșie de la țară pentru a evita epidemia de ciumă bubonică din Florența.

Giovanni Boccaccio, autorul „Decameronului”, a trăit perioada pandemiei de ciumă din secolul al XIV-lea. La fel ca personajele din romanul său, în 1340, Boccaccio a reușit să evite epidemia de ciumă din Florența călătorind la Napoli și în alte orașe italiene. 18 ani mai târziu, el a fost martor la o altă epidemie de ciumă, care a ucis aproape jumătate din populația Florenței.

William Shakespeare și viața în vremea ciumei

Întreaga viață a lui William Shakespeare a fost marcată de epidemii de ciumă. Când era copil, Shakespeare a fost unul dintre puținii locuitori din Stratford-upon-Avon, care au supraviețuit ciumei din 1564. Potrivit lui Jonathan Bate, unul dintre biografii scriitorului, experiența lui Shakespeare cu ciuma a fost definitivă pentru viața și opera sa. Ciuma este menționată în câteva dintre cele mai faimoase opere ale sale, inclusiv în „Romeo și Julieta.”

Cea mai prolifică perioadă a lui Shakespeare a fost între 1605–06, când ciuma a determinat închiderea teatrelor din Londra. Având mai mult timp liber, Shakespeare s-a concentrat pe scris. Au luat naștere capodopere ale scriitorului, „Regele Lear”, „Macbeth” și „Antoni și Cleopatra”.

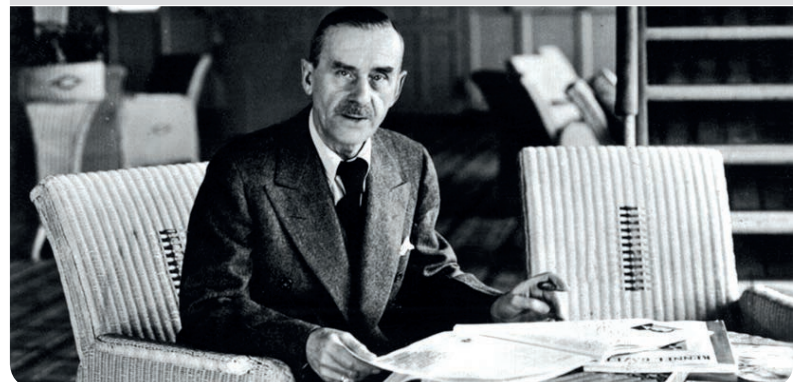
Isaac Newton și legile mișcării și ale gravitației

În 1665, când Newton era student la Universitatea Cambridge, școala s-a închis din cauza mării ciume din Londra. Newton s-a întors la casa părintească și a început să realizeze o serie de experimente.

În timpul acestei izolări, Newton a observat pentru prima dată legile mișcării și ale gravitației. Întors la universitate în 1667, fizicianul și-a prezentat descoperirile. Doi ani mai târziu, a devenit profesor. Fără descoperirile lui Newton, Epoca Luminilor nu ar fi fost posibilă.

Romanul „Muntele vrăjit”, inspirat de sanatoriile pentru bolnavii de TB

Considerat una dintre cele mai mari opere ale literaturii germane, romanul „Muntele vrăjit”, scris de Thomas Mann, a fost publicat pentru prima dată în 1924. Romanul îl are ca personaj principal pe Hans Castorp.

Tânărul negustor din Hamburg decide să-l viziteze pe vărul său Joachim, internat într-un sanatoriu de tuberculoși din Alpii Elvețieni. Ceea ce trebuia să fie o simplă vizită se transformă într-o călătorie complicată, pe măsură ce sănătatea lui Castorp se deteriorează.

Trăirile personajului principal al romanului au fost inspirate din experiența personală a lui Mann. Soția sa, Katia, suferea de tuberculoză. În 1912, ea a fost internată în sanatoriul din Davos-Platz, Elveția, unde Mann o vizita foarte des.

În anii următori, cei doi s-au tratat frecvent în diverse stațiuni balneare din întreaga Europă, iar Mann a transformat aceste experiențe în „decorul” romanului „Muntele vrăjit”.

Adormi atunci când citești?

Cititul este o activitate relaxantă, însă uneori poate deveni prea relaxantă. Fie că citești ceva în timpul liber, ori ai de citit o carte pentru școală și s-a întâmplat probabil de multe ori să adormi după ce ai parcurs doar câteva pagini. Este bine să știi că nu ți se întâmplă doar ție!

De ce se întâmplă acest lucru?

Cea mai frecventă cauză este oboseala acumulată pe parcursul zilei.

După o zi plină la școală va fi extrem de dificil să te mai poți concentra suficient pentru a citi o carte fără să adormi, mai ales că această activitate se desfășoară într-un mediu cât se poate de confortabil, când nu mai ai nimic altceva de făcut.

1. Cum poți să citești fără să adormi. Iată câteva metode care ți-ar putea folosi chiar și după o zi încărcată la școală!
2. Combină cititul cu alte activități. Atunci când citești poți încerca să mai faci și altceva pentru a te menține activ. De exemplu, poți sublinia sau lua notițe mai ales atunci când citești o carte pentru școală sau pentru un examen, ori poți pune muzică pe fundal.

3. Pauzele sunt importante. Citește câteva pagini, apoi ia o pauză, reflectează asupra a ceea ce ai citit, după care te poți reîntoarce la carte. Chiar dacă îți va lua mai mult timp să termini de citit cartea respectivă, această metodă te va ajuta să nu adormi în timp ce citești.
4. Ține capul sus. Atunci când citești este tentant să te întinzi în pat sau pe canapea cât mai confortabil, însă acest lucru te va ajuta să adormi instant, în momentul în care ai deschis cartea. Încearcă să ai o poziție care să te împiedice să adormi ușor.
5. Stai activ. Atunci când citești, solicitează ochii și creierul, însă nu și restul corpului. Caută să faci tot felul de mișcări și exerciții cu mâinile și picioarele, care să îți permită în același timp să te concentrezi și asupra a ceea ce citești. Guma de mestecat sau gustările ușoare te-ar putea ajuta, de asemenea, să nu adormi în timp ce citești.
6. Sunetele și lumina te ajută. Atunci când citești folosește o lumină suficient de puternică și în niciun caz una difuză care să te îmbie la somn. De asemenea, dacă pe fundal ai grijă să se audă și un sunet discret, este puțin probabil să adormi în timp ce citești.
7. Schimbă locul în care citești. Încearcă să găsești locuri în casă cât mai diferite în care să poți citi: în bucătărie sau pe terasă, afară, atunci când timpul permite, sunt doar două alternative la mult mai confortabila canapea.
8. Încearcă să citești și în alte momente ale zilei. Dacă ai obiceiul de a citi doar seara, înainte de culcare, sunt mari șanse să adormi de fiecare dată. Poți să schimbi ora și să citești și în alte momente ale zilei. Încearcă pe cât posibil să citești la lumină naturală.

Mâncarea în proverbe și expresii românești

Mâncarea și mesele îmbelșugate au fost încă din cele mai vechi timpuri o sursă de inspirație pentru a da formă unor proverbe, zicători și expresii care s-au păstrat până astăzi. Unele ne amuză, altele ne explică mai multe despre specificul local și chiar național. Iată câteva expresii și proverbe românești care au pornit de la mâncare.

- Ciorbă lungă, să ne-ajungă.
- Trântorul mănâncă miere de-a gata.
- Când e sare nu e făină, când e făină nu e sare, și când le împreună pe toate, iese apă în vatra focului.
- Puica de la vecin ni se pare găscă mare.
- Până nu mănânci cu omul o bănița cu sare, nu îl cunoști.
- Unde mănâncă doi, mănâncă și al treilea.
- Cu vasul gol nu pofti oaspeți.
- Vorba puțină și mâncarea puțină nu strică niciodată.
- Pântecele se umple și cu paie și fân.
- Unii sapă și muncesc, alții beau și chiulesc.
- La plăcinte, înainte, la război, înapoi.
- Orzul îl ară boii, și îl mănâncă caii.
- Fugi pița, că te ajunge mălaiul.
- Omului de ce îi place, de aceea se îngrașă.
- Oul de azi e mai bun decât găina de mâine.
- Câte îmbucături, atâtea înghițituri.
- Îmbuibarea îți îngreunează stomacul, flămânzia de tot ți-l slăbește.
- Cât va bea și va mânca o bucățiță bună, că dacă moare, toate rămân.
- Mai multă pâine mănânci cu miere decât cu oțet.

Norocul și mintea, după I.L. Caragiale

Se zice că odată, Norocul și Mintea s-au prins tovarăși și au plecat amândoi în călătorie. Ei merseră ziua întregă pe un drum de țară și, mai cu vorbe, mai cu glume, iată că soarele se ascunde după un deal și noaptea îi apucă pe cei doi călători în mijlocul drumului, departe de satul la care gândeau că vor putea ajunge.

Ce era de făcut? Unde să poposească peste noapte?

– Ce atâta bătaie de cap? zise în cele din urmă Norocul, hai să ne trântim aici, în mijlocul drumului, că nu e mult până dimineată.

– Dar dacă va veni un car peste noi? zise Mintea cu glasul ei înțelept. Hai mai bine să ne dăm la o parte din drum, să ne odihnim pe pajiștea cea de alături.

– Fă tu cum știi, zise Norocul, eu unul aici mă culc. Și zicând acestea se și trânti în mijlocul drumului.

Mintea, mai cu grijă, ieși din drum și-și găsi un locșor potrivit pe pajiștea moale.

Abia ațipiră drumeții noștri și se auzi o duruitură. Era o căruță trasă de patru cai ca patru zmei. Încă două trei clipite și Norocul ar fi fost făcut praf și pulbere de copitele cailor și de roatele carului.

Dar caii se speriară, văzând mogâldeța ce se mișcă în mijlocul drumului. Ei traseră căruța din drum pe pajiște și trecu chiar peste picioarele Minții, răbind-o, biata de ea.

Când se dezmetici din leșin, Mintea, cu înțelepciunea ei, îi spuse tovarășului său de drum să-i caute niște ierburi, cu care reuși să-și vindece rănilor de la picioare.

„Din ce cunoști mai bine lumea albinelor, îl vezi pe Dumnezeu acolo...”

Convorbire cu Dorin Gavra, apicultor român din localitatea Micherechi

Dorin Gavra din Micherechi s-a lăsat de serviciu și de legumicultură și a pornit în urmă cu 5–6 ani propria sa afacere cu albine. Aceasta a început ca un hobby. De la numai trei stupi a ajuns în prezent la 100. Dorin spune că a început mica afacere din pasiune pentru apicultură și pentru a i se împlini un vis de-al său de a crește albine, lucru de care s-a îndrăgostit apoi și unul din fii săi. Cu timpul s-a dovedit tot mai interesată și soția sa Mariana, și astfel albinăritul a devenit o mare pasiune a familiei. Dorin Gavra este originar

din România, a ajuns în Ungaria în anul 1991, la Micherechi, aici și-a întemeiat familia, căsătorindu-se cu Mariana Ruja din Micherechi. Au trei copii, doi băieți și o fată, iar până ce albinele au intrat în viața lor, afacerea familiei a fost legumicultura, activitate care i-a făcut pe micherecheni renumiți prin recoltele din sere. Dorin este și pastor de suflete, la Adunarea Penticostală din Jula. Dorința lui cea mai mare este ca să planteze cât mai multe biserici printre oameni, așa cum plantează stupii săi în grădina cu albine.

– Dacă este vorba de început, trebuie să mă duc undeva foarte în urmă, în timpurile când eram copil. Încă de la vârsta de grădiniță, îmi povesteau părinții și cunoscuții, că mă jucam cu albine și cu viespi. Odată am găsit un roi într-o cutie de curent, cum era pe vremea aceea în România cutiile de curent erau afară la stradă. În două mâini am luat albinele și le-am dus în grădiniță, așa că m-au trimis acasă și le-au zis părinților că nu mă mai primesc dacă mai fac așa ceva. Asta a fost o fază foarte hazlie de care îmi aduc aminte de multe ori, dar bineînțeles, nu atunci am decis că o să am albine... A trecut mult timp de-atunci, dar mi-a rămas așa o plăcere de a mă gândi la ele. Ceea ce mi-a plăcut la albine este hărnicia lor. Nu studiasem meseria asta, nu am avut o decizie în viață să mă ocup de apicultură, dar de-o vreme încoace, când m-am simțit foarte ocupat, foarte obosit, extenuat, mi-am dat seama că eu nu am un hobby, dar în orice caz doream un hobby din care să fac și bani, să-mi placă și să-mi și rămână ceva, nu doar să investesc. În urmă cu aproximativ 6–7 ani lucram la o firmă, care vindea piese de camioane și mașini, și fiind foarte obosit după orele de muncă, am început să mă gândesc chiar foarte mult la ideea de a cumpăra albine. Așa că în urmă cu 5 ani mi-am cumpărat primii trei stupi de albine și imediat m-am și înscris la un curs apicol în România, am urmat acest curs pentru începători, dar după aceea am vrut să avansez mai mult și mi-am mai cumpărat ore și chiar un curs de creșterea mătciiilor, reginelor.

– Ați deprins repede această meserie? Pentru că lumea albinelor pare foarte complicată, multora le este teamă să se apropie...

– După primele ore mi-am dat seama că o să fiu îndrăgostit și de albine și de meseria asta, mi-a plăcut foarte mult ideea, ceea ce este în stup, ceea ce este albina, lumea lor. Am început să citesc foarte mult și să mă uit la foarte multe filme documentare, am căutat să iau legătura cu oameni care au avut albine și care stăpânesc bine meseria aceasta. La Micherechi l-am avut ca îndrumător pe bace *Toader Pap*, unul dintre cei mai recunoscuți apicultori din localitate și mi-a fost drag să-l văd cu câtă pasiune vrea să-mi spună totul în scurt timp. Îi era teamă că nu o să mă poată capta cu ceea ce îmi spune și încerca să-mi spună foarte mult odată, dar mergeam la el ore întregi, eram toată iarna la el, întrebam mult și el mă învăța. După aceea mi-am dat seama că eu foarte curând aș vrea să cunosc tehnologii noi, astfel încât mi-am continuat studiile în particular despre albine și despre meseria asta. Pe parcurs a început să fie tot mai pasionat și băiatul meu *David*, care a făcut și el un curs de apicultură, dar și soția mea Mariana. Ne-am dat seama că, pe lângă faptul că ne sunt dragi albinele, pot să ne aducă și un profit, ba chiar am putea să ducem

această mică afacere în paralel cu producția de legume din sere, sau mai târziu am putea să rămânem doar pe apicultură.

– Care este diferența între apicultură și legumicultură?

– Îmi place întrebarea asta... Chimicalele. În legumicultură astăzi este foarte greu să stăpânești bine totul și să te menții la un nivel să zicem bio, sau cel puțin bio. În apicultură, șansele sunt mai mari și ideea asta mi-a plăcut cel mai mult, mai puține chimicale în viața noastră. Poate ar fi și o reclamă bună asupra produsului finit, al mierii și celorlalte produse apicole, dar nu numai că consumatorul poate să fie mulțumit, ci și noi cei care lucrăm cu ele, suntem interesați să trăim într-o lume fără chimicale. Să nu mai atingem atât de mult chimicalele, să nu mai consumăm chimicalele care vrând, nevrând, pur și simplu invadează lumea noastră.

– Fiind și pastor de suflete, și ținând cont că albinele sunt o binecuvântare de la Dumnezeu pentru noi oamenii pe acest pământ, au o legătură cele două meserii? V-a motivat într-un fel sau altul acest lucru?

– Lumea albinelor este imposibil s-o cunoști și să nu-L vezi pe Dumnezeu acolo. Bineînțeles, am putea să spunem asta despre orice lucruri din natură, dar chiar vreau să punctez câteva lucruri care m-au fascinat din lumea albinelor. Faptul că o albină nu se hrănește singură, ea nu poate să se hrănească singură, întotdeauna are nevoie de celălalt. Dacă viața am privi-o așa, probabil că am gândi altfel, ne-am raporta altfel la oameni, la prieteni,

la părinți... dar, în general, la oameni. Apoi, o albină sau o familie de albine este foarte bine restructurată. Unul dintre lucrurile care îmi place foarte mult la ele este faptul că la urdiniș, deci la intrarea în stup, întotdeauna vor exista 6 sau 8 păzitori, albinite, care vor sta acolo de strajă, dacă ceva inamic vrea să intre acolo și îi verifică pe fiecare, care intră la ușă. Albina știe că, dacă intră în conflict, va trebui să atace, va trebui să lupte și va muri, pentru că în momentul când ea înțeapă, albina de fapt va muri și știe lucrul acesta. Cu toate astea, stă în apărarea familiei. Ea se jertfește pentru familie, ca ceilalți să trăiască. Foarte interesant că atunci când una dintre albinite moare datorită unei lupte pe care o are cu un inamic, în locul ei intră alta. Nu intră 20, nu intră 30, în locul de strajă de la urdiniș va intra doar una. Este foarte interesant, ele gândesc, ele socotesc, este parcă așa de perfectă lumea aceasta a lor încât cunoscând-o puțin, te atrage să cunoști tot mai mult, și din ce cunoști mai mult îl vezi pe Dumnezeu acolo. Da, într-adevăr, ca păstor, de foarte multe ori dau exemple din lumea albinelor, pentru că descopăr de multe ori în lumea lor exemple, pe care le găsesc în Biblie și îmi place foarte mult. ➔

„Din ce cunoști mai bine lumea albinelor, îl vezi pe Dumnezeu acolo..”

– Sunteți susținut ca apicultor aici în Ungaria?

– Avem foarte multe subvenții de stat într-adevăr și acesta este un avantaj deosebit. Nu am apelat la proiecte până în momentul de față, și deocamdată nici nu avem de gând să apelăm la proiecte nici europene și nici naționale, în schimb însă sunt foarte multe facilități dacă apicultorul face parte din asociația națională a apicultorilor. Sunt subvenționate medicamentele 100%, zahărul undeva la 50% în cazul procurărilor de unelte, diferite investiții, dezvoltarea stupinei, undeva la 50–80% din cheltuieli pot fi obținute din rambursări la nivel național. Este un ajutor destul de esențial pentru noi, având în vedere faptul că suntem începători și că apicultura trece printr-o perioadă foarte grea, instabilă, acum având în vedere că în ultimii 10 ani au fost foarte multe posibilități de proiecte europene la nivel național și au început foarte mulți, iar piața încă este instabilă. Producția în ultimii 5 ani a crescut foarte mult, însă piața a rămas la același nivel, ba chiar datorită problemelor internaționale care se cunosc, în ce privește importul și exportul de miere a scăzut foarte mult.

– Sătenii dumneavoastră sunt consumatori și interesați de produsele pe care le faceți?

– Da, putem să spunem lucrul acesta, din ce în ce mai mult piața la nivel local crește în fiecare an. Ne-am și propus ca scop zilele de joi să ieșim pe piața din Micherechi cu produsele apicole pe care le avem, dat fiind faptul că avem și o piață foarte

frumoasă în Micherechi acum și suntem foarte mulțumitori primăriei pentru asta. Soția mea Mariana, în fiecare zi de joi își dă silința să fie acolo, mai puțin atunci când suntem plecați cu stupina.

– M-am interesat puțin înainte de a veni la voi și am auzit că aveți pentru albine și pentru familie un mic paradis... Ați plantat salcâmi?

– Ceea ce am plantat noi este prea puțin pentru stupina noastră. Am vrut în schimb să impulsivăm pe ceilalți apicultori din localitate să facă la fel, ba chiar ne-am bucura dacă la nivel de conducere ar exista o astfel de propunere, probabil noi va trebui să venim cu propunerea și după aceea să așteptăm soluții. În urmă cu aproximativ 4 ani, am început să plantăm salcâmi de soi. Acum avem undeva la 1600 de fire și continuăm să gândim extinderea plantației de salcâmi. Bineînțeles asta nu înseamnă păduri, dar cel mai ideal ar fi în perioada când înfloresc salcâmi să nu trebuiască să călătorim, să facem pastoral, ci să le avem în preajmă. Cunoaștem, avem legătură cu stupari, care au gândit din timp acest lucru, astfel la o stupină așa cum avem noi deja ar necesita 15–20 de hectare de salcâmi, care ar asigura o stupină undeva la 100–150 de stupi.

– Povestiți-mi puțin despre produsele pe care le aveți!

– În primul rând, sunt tipurile de miere. Dorim neapărat să avem cel puțin 3 tipuri de miere, salcâmul care este foarte căutat în Ungaria, mierea de rapiță, care conține cel mai înalt nivel de enzimă, apoi mierea polifloră. Mai avem propolisul, apoi amestec de propolis cu miere, în general cu miere de salcâm. Mariana are puse la macerat tot felul de semințe, nucă sau prune uscate, caise și așa mai departe, care sunt iarăși o delicatose, oamenii le cumpără nu numai pentru cadouri, dar le și plac. Pentru noi

este o atracție să știm că avem tot mai multe produse, mai multe tipuri de produse, oamenii ne caută din ce în ce mai mult. Avem o cremă foarte cunoscută între produsele apicole, este un amestec care nu numai că este un antibiotic, dar este un bun antinevralgic. Mai avem polenul, care începe să fie tot mai căutat. În urmă cu cinci ani am înțeles că, în Ungaria, se cumpăra foarte puțin polen pe piață. Noi experimentăm acum că piața de polen crește în Ungaria, așa că încercăm să facem față, ne-am dezvoltat și în privința asta, la ora actuală putem să colectăm polenul cu 100 de stupi, ceea ce înseamnă deja destul de bine, putem să fim numiți printre primii colectori de polen de pe piața ungară. Ne dorim foarte mult să avem posibilitatea de a colecta lăptișorul de matcă, ne place foarte mult ideea, pentru că este un produs foarte căutat în ultimul timp. Încercăm să facem față sub diferite forme și să rămânem pe piață ca producători fideli. Ne dorim ca cei care au cumpărat cel puțin o dată să se întoarcă cu plăcere și cu drag la noi, știind că producem ceva sănătos și bun.

– Cum vă propuneți viitorul alături de albinele pe care le aveți?

– Ne dorim foarte mult să rămânem la numărul de stupi pe care îl avem acum, în schimb să ne dezvoltăm tehnologic pentru că tot ceea ce este muncă fizică să poată fi redus. Vrem să ridicăm cât mai mult numărul produselor, tipurile de produse, pe care le vom avea pe piață. Ne-ar plăcea foarte mult, și ne gândim la o posibilitate de vânzare online. Apoi, neapărat îmi doresc foarte mult să progresăm tehnologic în ce privește susținerea vieții albinei, având în vedere faptul că secolul XXI este un timp în care natura este amenințată. Acum, după ce am și studiat, și după ce știm că dispariția albinei din lume duce la oprirea vieții pe pământ în timp de patru ani de zile, acest lucru ne motivează tot mai mult, ca atât noi, cât și ceilalți stupari și lumea apicolă să rămână în viață, să se poată dezvolta și odată cu ea și noi.

„Comori” descoperite în zidurile Castelului Corvinilor

Lucrările de restaurare care se desfășoară la Castelul Corvinilor din județul Hunedoara scot la iveală și surprize. Reprezentanții Muzeului Castelului Corvinilor anunță că, pe lângă încăperi ascunse, etaje de apărare îngropate și fresce foarte bine conservate, restaurarea obiectivului istoric furnizează noi surprize.

„De această dată este vorba de bani. Mai precis, la curățarea zidului de către echipa de alpiști, s-a descoperit în zidul Castelului o bancnotă. Emisă în anul 1998 și având valoarea de 1000 de lei, bancnota a fost făcută sul și înde-

sată într-o crăpătură a zidului unde s-a păstrat într-o stare foarte bună. Cum momentul emiterii bancnotei nu este foarte îndepărtat (anul 1998), sperăm să identificăm „haiducul” care a ascuns această „comoară”. Ca urmare, îl invităm la Castelul Corvinilor, să ne confirme locul în care a ascuns-o și să ne dezvăluie motivele care l-au determinat să o ascundă și să o abandoneze”, anunță reprezentanții Castelului Corvinilor.

Castelul Corvinilor este deschis pentru public, fiind asigurate condițiile pentru ca turiștii care vizitează monumentul istoric să fie în siguranță.

Edificiul medieval se află într-un proces de restaurare realizat în baza unui contract de finanțare cu fonduri europene în valoare de 5 milioane de euro. Termenul de finalizare a întregului proiect este 31 august 2021.

Integramă

VALORI

Crucială Acuitate	Ucișas de animale Prenume feminin	Angajat cu ziua (var.) A cicăli (fig.)	Gardă Cutie!	Copilă (dim.) Afănat, fărâmișos
Amendat Amintire			100 m ² (pl.) Nedreaptă	
Plecați la han Cuza!	Mioare Pușe la mâini rupte	Pitică (rar) Zdrobire	Îndată! Pajură	
Zeu al casei (mit.) La harnașament		Băutură răcoritoare Legendă		Zăvor
	Răsură Anorganic			
Trimis Schismatic			Ofiter otoman Plantă de câmp	Alungată
Gură (fig.) Cerb nordic		Esență de crîn! Aulă	În port! Din vechea Italie	
	Poet rus (Serghei) Singură			Arbore exotic
Întrebare Turn		Apărut (pop.) Cuib!		
Tel. scop Catrafuse				

Glume

– Ce faci?
– Mănânc și mă gândesc la tine!
– Ah, draga mea! Ce mănânci?
– Colivă!

– Brânză roquefort aveți?
– Ce-i aia?
– O brânză specială, cu mușcagii!
– Nu, doar pâine și legume roquefort avem!

Un om condamnat la moarte este întrebat:
– Care este ultima ta dorință?
– Să vizionez serialul „Tânăr și neliniștit”, cap-coadă, cu tot cu publicitate.

Doi bărbați stăteau pe o bancă. Trece o femeie cu sâni mari. Unul dintre ei îl întreabă pe celălalt:

– Îți place?
Celălalt răspunde:
– Nu prea!

Mai trece o alta cu un posterior apetisant. Omul iar întreabă, celălalt strâmbă din nas. A treia oară trece una dotată din toate punctele de vedere. Țsta iar întreabă, celălalt se strâmbă din nou.

Înfuriat, cel care întreabă spune:

– Măi, da' de ce nu îți place niciuna?!

Celălalt răspunde sec:

– Păi dacă nu pot să le fac nimic măcar să fiu exigent!

– Dacă latră câinele la ușa din spate, iar nevastă-ta țipă la ușa din față, cui îi dai drumul prima dată?

– La câine, evident! El măcar tace după ce intră...

– Ce faci?
– Mănânc și mă gândesc la tine!
– Ah, draga mea! Ce mănânci?
– Colivă!

Dezlegarea integramei din numărul anterior

APROBĂRI: P; R; REDUS; ROCI; RICSE; STA; GAOCI; F; A; BRUTALIZA; MI; RACORIT; LEI; UTILE; PAR; GROS; M; U; AURAR; SP; FI; NET; DUO; NUGA; FIER; DESUCETA; CARAS; CAL.

Dezlegarea acestei integrame o găsiți în numărul următor!

RECOMANDĂRILE
NOASTRE– lectură, teatru,
film, internet

Film

Brâncuși...
din eternitateSâmbătă, 25 iulie,
ora 22.00 TVR3

Trei perioade de timp, trei povești, trei planuri și trei personaje construiesc intriga filmului „Brâncuși din eternitate”, poveste care încearcă să zugrăvească personalitatea sculptorului Constantin Brâncuși. Fiecare personaj vorbește, în felul său, despre talentul și operele unuia dintre cei mai mari artiști.

Povestea principală este cea despre Brâncuși în perioada lui de maturitate, atât fizică cât și creativă. Este perioada care urmează sosirii lui la Paris, perioada prieteniei cu Modigliani, dar și a relației cu Martha, unul dintre modelele lui, poate chiar modelul lui preferat. În ciuda nenumăratelor lui trădări, Martha îi rămâne credincioasă până la moartea ei.

A doua poveste este a lui Marin Etu, un student la Arte Plastice, în București, în perioada instaurării regimului comunist. Din cauza unor critici aduse unora dintre membrii Academiei Române care au refuzat moștenirea pe care Brâncuși ar fi vrut să-o lase statului român, este condamnat la 13 ani de detenție. După ce este eliberat, Securitatea îl obligă să falsifice multe din lucrările lui Brâncuși.

A treia poveste îl are în centrul ei pe Milarepa, un mare învățat ce a trăit în sec. al XII-lea în Tibet. Milarepa e evocat de multe ori de Brâncuși, mare admirator al învățăturilor sale. Dar și de Marin Etu. În timpul detenției, datorită unui coleg de celulă, Marin Etu ajunge să afle multe despre viața lui Milarepa. Milarepa este liantul dintre sculptorul Brâncuși și falsificatorul Marin Etu, liantul dintre destinele lor.

„Brâncuși din eternitate” este un film despre căutarea adevărului și a perfecțiunii în artă, dar și despre dezamăgirile provocate de nerealizări.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

– viața și tradițiile românilor
din Ungaria

27 IULIE (Anca Becan)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

28 IULIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 16.50: Eu aleg România: Ascultă-ți muzical! 100 de melodii ale românilor 17.00: Știri, date meteo 17.15: Eu aleg România – 100 de melodii ale românilor 17.30: Legendele Banatului 17.55: Încheiere

29 IULIE (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.20: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

30 IULIE (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei 17.30: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

31 IULIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.15: EU aleg România – Istoria românilor în 100 de momente esențiale 17.25: Galeria interpretelor de muzică populară / Radio România 17.55: Încheiere

1 AUGUST (Anca Becan)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al celor neoprotestante 16.20: File de calendar 16.30: Clubul suporterilor (reluare) 17.00: De dor și drag – emisiune de folclor realizată de Daniela Băcilă / Radio Timișoara 17.55: Încheiere

2 AUGUST (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă ecumenică 17.00: File de calendar 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

O VOCE ROMÂNEASCĂ –
EMISIUNE RADIOFONICĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zilnic între orele 16.00–18.00 pe undele medii cu frecvențele de 873 kHz și 1188 kHz. Pe internet la adresa: <http://www.mediaklikk.hu> (în direct la „Élő műsor/Nemzetiségi rádió”) sau în arhivă la adresa <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>

Contact:

MTVA Studioul din Seghedin
6722, Blv. Kossuth Lajos nr. 29.
Tel.: +36-62/549-201; +36-62/333-766
e-mail: roman@radio.hu

Abonați-vă la
e-FOAIA
la prețul
de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar. „E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

FILATELIE s. f. Colecționare (și studiere) a mărcilor poștale. – Din fr. *philatélie*.

UMOR

VORBA MULTĂ, SĂRĂCIA OMULUI!

ecranul
nostru

miercuri, 29 iulie, Duna TV, ora 7.20

miercuri, 29 iulie, Duna World, ora 13.50

Primul act de colaborare dintre români și maghiari s-a semnat la Seghedin, de către Kossuth Lajos și Nicolae Bălcescu, în toiu evenimentelor revoluționare pașoptiste, iar românii din oraș, de mai multe decenii sărbătorește acest moment. Românii din Seghedin au comemorat și în acest an înțelegerea celor două popoare de la 14 iulie 1849, zi în care s-a semnat Proiectul de Împăciuire Româno-Maghiar. Realizator: Tiberiu Boca

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor
din Ungaria (UCRU)

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8
Tel./fax: (+36-66) 463-079
Președinte: Marius Maghiaru
E-mail: uniuneaculturala@gmail.com
Website: www.romanul.hu

Autogovernarea pe Țară
a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Jula, str. Eminescu nr. 1
Tel./fax: (+36-66) 463-951
Președinte: Gheorghe Cozma
E-mail: atru@globonet.hu
Web: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72
Tel.: (+36-1) 384-8394

Telefon mobil de permanență:
(+36 30) 535 69 12

Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răni, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.

Ambasador: Marius Lazurcă
Website: <http://budapesta.mae.ro/>
E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5
Tel./fax: (+36-62) 424-431,
(+36-62) 424-429

Telefon mobil de permanență:
(+36 30) 6777 980

Consul general: Daniel Banu
Website: <http://szeged.mae.ro>
E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Jula, str. Munkácsy nr. 12
Tel.: (+36-66) 465-130
Fax: (+36-66) 465-142
Telefon mobil de permanență:
(+36-30) 635-7181

Consul general:
Florin Trandafir Vasiloni
Website: <http://gyula.mae.ro/>
E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul Cultural al României
la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5
Tel.: (+36-1) 383-2693
Director: Simona Tănăsescu
E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.hu
Web: www.icr.ro/budapesta

Institutul Cultural al României
la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.
E-mail: szeged@icr.ro

Institutul de Cercetări
al Românilor din Ungaria

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8
Tel./fax: (+36-66) 463-079
Director: dr. Maria Berényi
E-mail: romanintezet@gmail.com
Web: www.romanintezet.hu

Centrul de Documentare
și Informare al AȚRU

5700 Jula, str. Sáros nr. 17
Director: Mariana Negreu Vetró
E-mail: info@dokkozpontgyula.hu

Aniversarea a 171 de ani de la semnarea tratatului de împăciuire Bălcescu–Kossuth, la Seghedin

De 21 de ani, românii din Seghedin sărbătoresc momentul istoric al semnării tratatului de împăciuire româno-maghiar dintre revoluționarii Nicolae Bălcescu și Kossuth Lajos, la 14 iulie 1849. Anul acesta, evenimentul a fost marcat pe 20 iulie, printr-o depunere de coroane la placa comemorativă din Piața Klauzál și un colocviu organizat de Asociația Culturală a Românilor din oraș, împreună cu Catedra de limba și literatura română a Universității din Seghedin și cu Consutul General al României la Seghedin.

Evenimentul care evocă momentul inaugural al dialogului celor două națiuni, în care elitele își căutau un text propriu, calea către independența națională și statală, s-a desfășurat în două secvențe. Prima parte a evenimentului s-a desfășurat la placa memorială din Piața Klauzál, placă care a fost amplasată în anul 1999, pe casa în care a avut loc întâlnirea între delegații români și maghiari. Aici, prof. dr. Gheorghe Petrușan a rostit un cuvânt de bun venit și a vorbit despre evenimentul simbolic din anul 1849, mesaj urmat de ceremonialul depunerii coroanelor de flori.

Partea a doua a evenimentului a continuat într-un cadru intelectual, cu un colocviu pe teme legate de momentul istoric de la 1848 și alte evenimente istorice și culturale, dar s-a vorbit și despre problemele cu care se confruntă comunitatea din Seghedin. La colocviu au luat cuvântul: ES Marius Lazurca, ambasadorul României în Ungaria, Daniel Banu, consul general al României la Seghedin, și au ținut scurte prelegeri prof. dr. Gheorghe Petrușan, prof. dr. Mihaela Bucin, prof. dr. Petru Weber din Seghedin și drd. Judith Călinescu din Timișoara.

Despre însemnătatea acestui eveniment pentru românii din Seghedin, prof. dr. Gheorghe Petrușan ne-a mărturisit următoarele: „Sărbătoarea de astăzi este un moment foarte important al românilor din Seghedin, eveniment pe care noi, cu două decenii în urmă am transformat această strângere de mâini a reprezentanților celor două popoare într-un simbol al conviețuirii pașnice ale popoarelor. Eu cred că se înșeală cei care cred că aceasta nu mai este o problemă esențială. Dimpotrivă, o mare problemă a omenirii este, pe lângă necesitățile economice, modul de conviețuire, de a ajunge la un consens în

marile probleme ale oamenilor. Și în momentul de față, gândind în națiune, în popor, pentru că noi altfel nu ne putem imagina viața, ne dăm seama că în 300 de ani de când ne-am trezit la conștiința națională nu am reușit să ajungem la un consens, în privirea conviețuirii mai multor popoare, limbi, culturi și religii. Este foarte actuală problema aceasta. Numai că conflictele vechi dintre catolici și reformați, dintre români și unguri, adică dintre popoare, s-au manifestat prin conflicte confesionale, sociale și apoi de la mijlocul secolului al 18-lea prin conflicte naționale. Fiecare popor ar vrea să supraviețuiască, fiecare popor vrea să aibă o patrie a sa, să-și păstreze limba și valorile lingvistice, culturale, confesionale. Deci sunt valori foarte importante, dar marea problemă este că nu știm cum am putea trăi, nu unul lângă altul, ci împreună, pentru a ne păstra identitatea națională cu tot ce avem mai valoros. Pentru că fiecare popor își are valorile lui incontestabile.”

Anca Becan

FOAIA
românească

24 iulie
2020

www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director, redactor-șef: Eva Șimon. Redactor, reporter: Anca Liana Becan. Tehnoredactor: Ioan Nyisztor. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2020: 3 luni 1560 forinți; 6 luni 3120 forinți; 1 an 6240 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Cancelaria Primului Ministru (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, și de la Ministerul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).